

ŠOLA V NARAVI

CENTER ŠOLSKIH IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI • Revija za spodbujanje in razvoj šole v naravi • Letnik II • December 2010

DOM FARA

Foto: arhiv Doma Fara

Izdajatelj
CENTER ŠOLSkih IN
OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI

Frankopanska 9
1000 Ljubljana
Slovenija

E-naslov: info@csod.si
Spletna stran: www.csod.si
Telefon: 01 2348 600
Telefaks: 01 2348 630

Odgovorna oseba

Matjaž Zajelšnik

Uredništvo

Irena Kokalj
mag. Ida Kavčič
mag. Mojca Rudolf
Mirjana Jesenek Mori
Igor Rudman
mag. Karmen Arko

Recenzija

dr. Jelka Strgar

Naklada

600 izvodov

Lektoriranje

Darinka Verdonik, prof. slov.

Oblikovanje in tisk

Tiskarna Pleško d.o.o.

Cena: 0,5 EUR

ISSN 1855-5772

DOM FARA

Dom Fara se nahaja v občini Kostel, ki se razprostira na južnem delu slovenskega ozemlja. Velik del občinske in tudi državne meje zariše reka Kolpa. Vsem, ki še niste odkrivali čarov in lepote tega območja ter mogoče ne veste kaj dosti o teh krajih, naj vam bo v pomoč dvoje – od tu prihaja voda Costella in tu nastajajo najlepše melodije, katerim opojnost vdahnejo glasovi tamburic, ki še toliko lepše zazvenijo, če nanje zaigrajo Prifarski muzikanti.

Foto: Martin Kreč

HIMNA DOMA FARA

Refren:
Kolpa teče v daljavo,
ljubimo naravo mi,
v centru smo vsi za zabavo,
s Faro zdaj naprej, juhej.

Kitica:
Prifarska šola je ta prava,
šola nam je lepa ta,
ponos učencev je ta center,
s Faro zdaj naprej, juhej.

Refren:
Kolpa teče v daljavo,
ljubimo naravo mi,
v centru smo vsi za zabavo,
s Faro zdaj naprej, juhej.

Kitica:
Narava naša je ta prava,
ljubimo naravo to,
v centru smo vsi za zabavo,
zdravo, zdravo, zdravo, hej.

Martin Marinč, prof.

Kraj ohranja pristnost in domačnost. Ljudje skrbijo za ohranitev tradicije, se ponašajo s svojo zgodovino, so ustvarjalni in se zavedajo čistosti in neokrnjenosti svojega domačega kotička. Potrudijo se za vsakega obiskovalca in mu izkažejo dobrodošlico ter predstavi kraj z vsemi lepotami in v vsej očarljivosti.

Tudi Dom Fara ima zahtevno in odgovorno nalogo – predstaviti kraj, opozoriti na njegove posebnosti in značilnosti, a pri tem urediti cilje, zapisane v letnih načrtih šole v naravi in v letnih tematskih pripravah posameznih predmetov.

V večletnem obstoju je Dom Fara razširil in posodobil ponudbo za šole – vsebine so naravoslovne in družboslovne, veliko je športnih aktivnosti. Najlepše pa je zaposlenim v domu takrat, ko otroci povedo, da je bilo v šoli v naravi super.

Zelo je priljubljen učna vsebina, ki temelji na spoznavanju vodnega bogastva, določanju pH-vrednosti, odkrivanju in prepoznavanju živih organizmov in določanju stopnje čistosti vode. Otroci so veseli tudi, kadar pridejo do polnilnice vode Costella in si ogledajo stavbo, saj tako vedo nekaj več od svojih vrstnikov.

Poskrbljeno je tudi za tiste, ki so jim bolj blizu družboslovne vsebine. Njihova vedoželjnost in domišljija zrasteta, ko si ogledajo mogočno obzidje nekdanje kostelske utrdbe. Radi pozvonijo na zvonček pri arhitekturno posebni cerkvi sv. Štefana. Zanje sta zanimivi tipična kostelska hiša in noša iz teh krajev. Prav radi se udeležijo obiska kmetije, kjer spoznavajo kmečka orodja in se srečajo s kmečkimi opravili in sami poskusijo, kako so ljudje živeli nekoč.

Seveda je težko izbrati otrokom najljubše vsebine. Ena od njih je tudi preživetje v naravi. Gre za veščine, kako zakuriti ogenj, urediti bivak, kako izbrati pravo mesto. Tudi vsebine iz lokostrelstva naletijo na posebno prijeten odziv.

Omeniti je potrebno tudi raftanje po reki Kolpi. Veselijo se ga vse starostne skupine. S to dejavnostjo pričnemo v spomladanskih mesecih in jo izvajamo vse do jeseni. Prinese obilo radosti in pomeni tudi sprostitve.

Vse to in še mnogo več dejavnosti izvajamo v Domu Fara. Dom je obiskan in obdan z otroškim smehom in vrvežem, ki so ga domačini te mirne in v zimskih mesecih zaspane pokrajine še kako veseli.

To je le utrinek iz Kostela. Če pa želite, da žarek zasveti z vso svojo močjo, morate preprosto kraj obiskati in z njim zadihati. Za vas hrani tudi ogled mitnice, skrivnosti, ki jih ohranjajo srednjeveške gavge, umetnost utripa v galeriji glinenih izdelkov in darilo narave, ki obdari s svežino gozda, s kapljico meglice, ki se dviga iznad Kolpe, s šumenjem slapa Nežica. Obdari nas na tisoč in en čaroben način.

Torej, naj velja – pridite in spoznajte Kostel, v Domu Fara pa bomo potešili vašo radovednost.

Damir Marković, prof.

IGRA IN IGRAČA

Opazujte in poslušajte, kako ravnaajo deklice s svojimi punčkami in kaj počnejo dečki s figuricami vojakov in konj, pa boste videli, kako v otrokovi domišljiji odseva resničnost življenja, ki ga obdaja. (Konstantin Ušinski)

Foto: Živa Pečavar

Igra je nekaj univerzalnega. To je otrokova naravna dejavnost, njegova potreba in želja, osnovna življenjska manifestacija, ki jo otrok zadovoljuje, da se neutrudno igra, kjer je to le mogoče. Osnovo otrokove igre pa predstavlja igračka, ki daje igri idejo in vsebino.

Igrače in z njimi prava igra so pomemben dejavnik v razvoju slehernega otroka. Vplivajo na njegov celoten psihofizični razvoj, delujejo na čustveno sfero, mišljenje, pomagajo mu pri razvoju raznovrstnih dejavnosti, omogočajo mu socialni razvoj in ga seznanjajo z ljudmi.

Če pozorno opazujemo otroke, vidimo, da se igrajo z vsem, kar jim pride pod roke. Igrača je lahko marsikaj, zato ker si jo otrok pogosto ustvari kar sam; zato tudi pravimo, da igračo v širšem pomenu besede predstavlja vsak predmet, ki ga otrok med igro spremeni v sebi željeno igračo.

Igrača ni samo sredstvo igre, temveč je tudi otrokov spremljevalec, njegov prijatelj in prvi soigralec pri igri.

Z igračo lahko otroku tudi na enostaven način razložimo določeno učno snov in jo hkrati prikažemo, tako da otroci sami prekušajo razne primere.

Pri starejših pogosto prevladuje zmotno mnenje, da mora učenec ob vstopu v šolo že brati in pisati. Vendar pa je za uspešno

delo v prvem razredu pomembno le, da imajo otroci razvite tiste duševne sposobnosti, ki jim bodo omogočile, da bodo branje in pisanje osvojili brez večjih naporov.

Pomemben pokazatelj duševnega razvoja pa je prav govor. Veliko možnosti za razvoj govora daje otrokom igra vlog, ki jo srečamo v svobodni igri, ko se otroci igrajo šolo, trgovino ipd. Otroci najpogosteje igrajo vloge ljudi in živali, ki jih v takem primeru posebijo, zato so primerne za razvoj govora in socializacije. V igrah včasih tudi pišejo, berejo, računajo, pojejo, plešejo in slikajo. Igra nastaja kot notranja otrokova potreba po gibanju, dejavnosti in delovanju. Otroka ni potrebno ne učiti in ne spodbujati k igri, omogočiti pa mu moramo, da se svoji starosti primerno igra. V igri razvija svoje funkcije, različne sposobnosti, hkrati pa si pridobiva izkustvo. Tudi posamezne dispozicije se ne morejo same po sebi razviti v sposobnosti. Potrebni so ustrezni vplivi okolja in otrokova lastna aktivnost. Poleg dispozicij in dejanskih možnosti za razvoj, ki jih nudi okolje, je otrokova aktivnost pomemben dejavnik, ki omogoča, da svoje možnosti za duševni razvoj do kraja razvije.

V tem smislu dojamemo nenadomestljivo vlogo otroške igre za otrokov celostni osebnostni razvoj. Če se otrok ne želi igrati, je to navadno znak za težave v njegovem telesnem in duševnem razvoju. V duševnem razvoju so tako prikrajšani tisti otroci, ki jim

Foto: arhiv Doma Para.

Foto: Martin Kreč

starši ne dajejo priložnosti za igro. To se dogaja tudi v družinah, kjer so starši prezaposleni. Tudi šolski otrok mora imeti čas za igro. Izkušnje so pokazale, da so v kasnejšem življenju odpornejši in osebno uravnovešeni tisti, ki so se ustrezno razživali v igri.

Vrednost igre za otrokov telesni in duševni razvoj določa ne le njena vsebina, ampak tudi način izvedbe, ki je v veliki meri odvisna od organizacije in vodstva igre. Zato igra ni samo stvar otrok samih. Odrasli smo dolžni pokazati za igro primerno zanimanje, omogočiti igro v primernem prostoru, času, ki naj ga imajo otroci dovolj na razpolago, s potrebnimi sredstvi, včasih, ko si otroci žele, pa je potrebno v njej tudi sodelovati. Pravzaprav se lahko otrok igra z vsakim predmetom. Zato moramo pojem igrača raztegniti na vse predmete, ki jih otroci lahko uporabijo pri igri, ne glede na to, da imamo tudi predmete, ki so nalašč narejeni za igro in jih zato imenujemo igrače. Res je, da je skoraj ni stvari, ki bi se otrok z njo ne mogel igrati, ni pa res, da je naša skrb za igrače nepotrebna. Čim mlajši je otrok, tem manj si more sam omisliti igrače in tem pomembnejše je, da mu jih priskrbimo.

Didaktične igre

Vsaka otroška igra ima določeno vzgojno-izobraževalno nalogo, vendar je ta bolj naključna. Za uresničevanje vzgojno-izobraževalnih nalog uporabljamo tako imenovane didaktične igre, ki se močno razlikujejo od otroških iger.

Stopnja duševnega razvoja je pač taka, da je otrok dojemljiv za različne didaktične igre, ki temeljijo na zaznavah (npr. otrok razvršča predmete po lastnostih, jih prepozna in nato poimenuje). Učenje otroka skozi igro spodbuja, motivira, postaja tudi veselj, saj spodbuja spontanost in čustveno pripravljenost. Igra je na eni strani povezana z otrokovim interesom, na drugi pa tudi z naporom, z lastnim preverjanjem, pa tudi z iznajdljivostjo. Ustrezno zasnovana igra ni samo zabava. Vrednost didaktičnih iger je v tem, da otrok izvrši postavljeno nalogo le, če je pozoren, če dobro opazuje, si zapomni, primerja, pozna značilnosti posameznih predmetov, skratka, če je umsko aktiven. Tako z igro izzovemo

tisto aktivnost, ki se nam zdi potrebna za razvoj otroka. V igro vložijo otroci notranji napor in hkrati doživljajo notranje zadovoljstvo, ko preizkušajo samega sebe. Zato otroci pri igri vztrajajo navadno dalj časa, trajnejša pa je tudi njihova pozornost. Ob uporabi didaktičnih iger moramo upoštevati tudi otrokov tekmovalni značaj, ki je običajno pozitiven, lahko pa je ob posameznih primerih neustrezen. Prav gotovo nima velikega pomena igra, kjer že vnaprej poznamo zmagovalca ali poraženca. Zato je potrebno veliko čuta za izbiro igre in udeležencev v njej. V igri ne gre samo za doseganje intelektualnih učinkov, ampak tudi za uveljavljanje ustreznih socialnih odnosov in razvijanje pozitivnih osebnostnih lastnosti.

Didaktična igra postane nezanimiva, če je pretežka ali prelahka. Oboje se lahko zgodi že v primeru, če je napak izbrana, lahko pa je vzrok nepriljubljenosti kje drugje. Zato je potrebno pravilno izbrati zahtevnost in ne dopustiti, da bi se otroci preutrudili ali naveličali. Tako je potrebno igro končati ob pravem času. Če jo zaključimo šele takrat, ko otroci nimajo več interesa zanjo, potem smo pravi čas že zamudili.

Skozi igro pokaže otrok vse tisto, kar ga bremeni. S starostjo se otrokova igra spreminja glede na čas, vsebino in način igranja. Pri šolskem otroku prihaja do izraza skupinska igra. Socialni razvoj je pri otroku že toliko napredoval, da otrok lahko igra v skupini tudi tako, da se podreja pravilom v igri. Ob tem se razvijajo socialna čustva. Otrok se veseli uspeha v skupini, hkrati pa se nauči upoštevanja članov skupine in podrejanja v korist kolektiva. Tako se otrok usposablja za socialno življenje.

Torej, prepustimo se otrokovi domišljiji in upoštevajmo njegove ideje, kajti marsikatera misel se nam porodi prav z njegovo pomočjo.

Literatura:

- N. Kurent: *Igra in igrača: v predšolski in šolski dobi*. Maribor, Obzorja, 1959.
- S. Pogačnik - Toličič: *Igrača – otrokova potreba*. Ljubljana, ZPMS, 1978.
- S. Pogačnik - Toličič: *Otrok in igra*. Ljubljana, Cankarjeva založba, 1966.

Darja Klarič, prof.

FIZIKA V SNEGU: BARVE IN TOPLOTA

Verjetno ste že opazili, da se na soncu hitreje segrejete, če ste oblečeni v temna oblačila. To je še posebej pomembno pozimi. Ugotovite, zakaj.

Verjetno ste že opazili, da se na soncu hitreje segrejete, če ste oblečeni v temna oblačila. To je še posebej pomembno pozimi. Ugotovite, zakaj.

Material

- banjica
- kosi klobučevine različnih barv (črna, bela, zelena)
- sneg
- sončen dan

Navodilo

1. Banjico napolnite s snegom do vrha.
2. Kose klobučevine položite na sneg vsaj dva centimetra narazen.
3. Banjico pustite na direktnem soncu in vsake pol ure ali uro preverite, kaj se dogaja s snegom.

4. V naravi pojav primerjajte z vejicami, drevesnimi listi in živalskimi iztrebki.
5. Poskus lahko ponovite in uporabite različne materiale, ki so enake barve. Kateri material odda največ toplote?

Razgovor

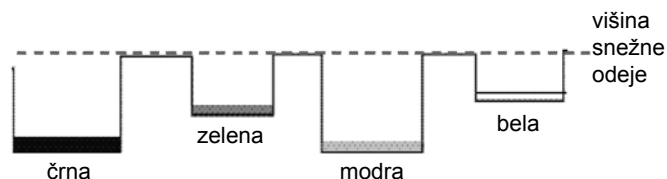
1. Katera barva se najhitreje potopi v sneg?
2. Zakaj se predmeti potopijo v sneg? Zakaj različno globoko?

Foto: Martin Kreč

3. Kakšna oblačila so primernejša za hladne zimske dni?
4. Kakšni bi bili rezultati, če bi uporabili različne materiale enake barve? Kateri material odda največ toplote?

Ugotovitve in razlaga

Temni predmeti se hitreje in bolj potopijo v sneg kot svetli predmeti. To pomeni, da se sneg pod temno klobučevino hitreje tali, kar pomeni, da se temnejši predmeti hitreje segrejejo kot svetli.

Vidna sončna svetloba je le videti rumeno, v resnici pa je sestavljena iz vseh barv, ki so v mavrici. Barvo predmeta določajo barve vidne svetlobe, ki se v predmet vsrka ali se od njega odbije. Jabolko na primer je videti rdeče, ker se rdeča svetloba od jabolka odbije, vse ostale barve svetlobe pa jabolko vsrka. Do oči pride tako le rdeča barva.

Črn predmet ne odbije nič svetlobe. Vso svetlobo, ki pade nanj, vsrka, zato od črnega predmeta do oči ne pride nič svetlobe. Bel predmet je bel, ker odbije vse barve svetlobe in je nič ne vsrka. Zelena je nekje vmes. Temno rdeč predmet vsrka več svetlobe kot svetlo rdeč.

Kakšna pa je povezava s toploto? Oboje, toplota in svetloba, sta obliki energije. Večina svetlobe, ki jo predmet vsrka, se spremeni v toploto. Ker črna vsrka največ svetlobe, se tudi najbolj segreje.

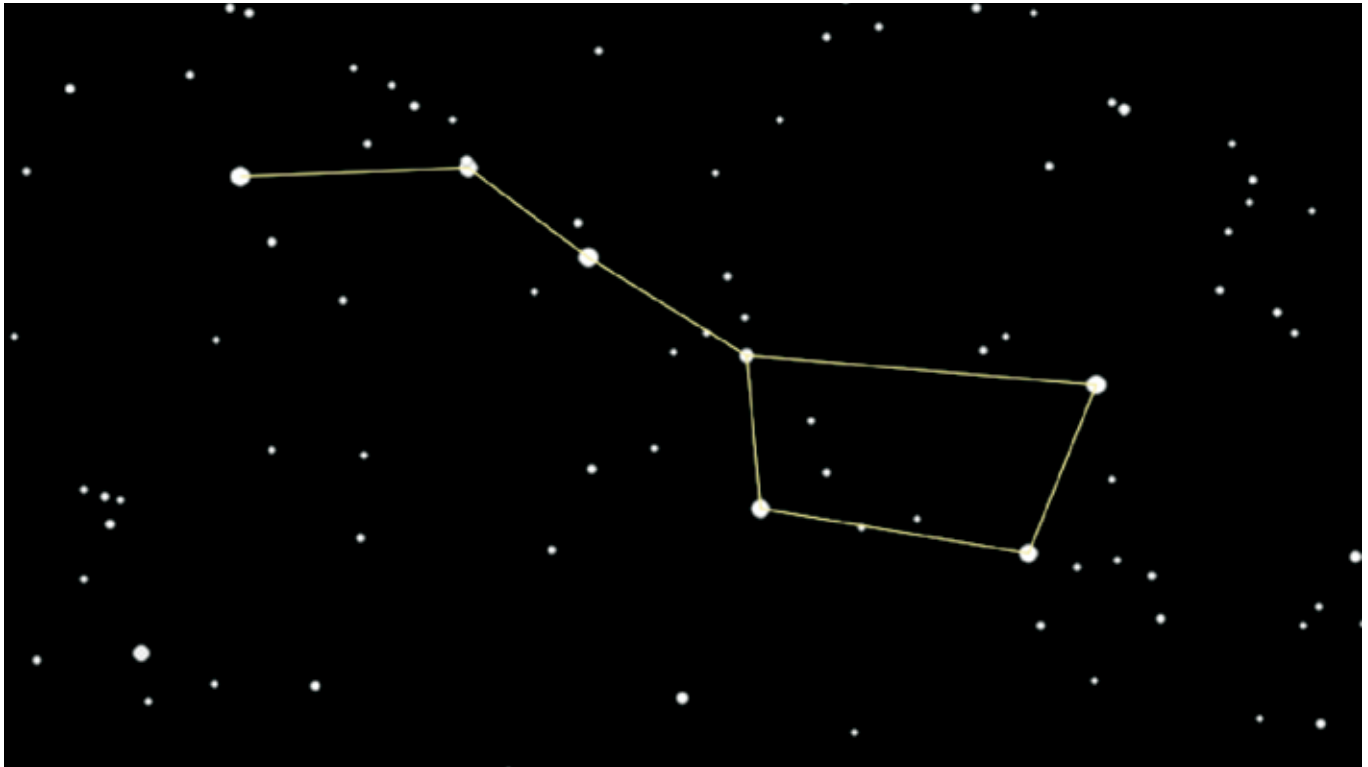
Vir: <http://www.physicscentral.org/experiment/physicsathome/snow.cfm>

Foto: Martin Kreč

ALI DOBRO VIDITE? TESTIRAJTE SVOJ VID

V jasnih zimskih večerih in nočeh je nebo fantastično. Doživljanje noči lahko izkoristimo tudi za občudovanje zvezd, astronomijo in legende. Za občudovanje zvezd ne potrebujemo teleskopa, mogoče le daljnogled in baterijo za usmerjanje pogledov.

Poglejmo v nebo

Že po nekaj minutah najdemo Veliki voz, ki ga najbolj poznamo po iskanju zvezde Severnice.

Dobro poglejmo. Ali so v ojesu voza tri ali štiri zvezde? Poglejte, srednja zvezda ima spremljevalko. Svetlejša zvezda je MIZAR, njena mnogo šibkejša in dobro znana spremljevalka pa je ALKOR. Kdo vidi spremljevalko? To je najbolj znano dvozvezdje na nebu. Če lahko s prostim očesom vidite Alkor, je vaš vid oster.

Alkor so grški in arabski zdravniki resnično uporabljali za testiranje ostrega vida že davno pred dobo očal in okulističnih tabel. Torej ne čakajte in si že danes testirajte vid.

Legende

Evropejci vidimo oje voza kot rep ozvezdja Veliki medved. Ker pa medvedi nimajo dolgega repa, legenda pravi, da so bogovi prijeli medveda za rep in ga dvignili na nebo, pri tem pa se je rep raztegnil.

Indijci, ki so dobro vedeli, da medved nima dolgega repa, so v teh treh zvezdah videli lovce, ki lovijo medveda, eden od lovcev pa ima ob sebi psa. Mizar je torej lovec, Alcor pa pes.

Spet druga zgodba vključuje ozvezdje Plejade. To je kopica zvezd, ki jih imenujemo tudi »sedem sester«. Tisti z dobrim očesom vidi sedem zvezd, večina ljudi pa le šest. Zgodba pravi, da

Mizar jaha stran s sedmo sestro. Mizar je konj in Alcor njegov jahač. Zato Alkor imenujemo tudi Jahač.

A čakajte, tu je še nekaj! Če ti zvezdi pogledamo s teleskopom, vidimo, da je zvezda Mizar pravzaprav dvojnja zvezda. In to še ni vse. V resnici je vsaka teh dveh zvezd iz dveh zvezd, ki sta si tako blizu, da ju ne vidimo niti z velikim teleskopom. Ravno tako je tudi Alkor iz dveh zvezd. Mizar in Alkor torej vključujeta šest zvezd.

Mirjana J. Mori, prof.

ZAČUTIMO NARAVO ... NAJBOLJ, KAR SE DA

Marsikdaj se nam zdi, da je narava sama po sebi umevna. Je tam in to je to. Morda se nam ravno zaradi tega rado zgodi, da je ne opazujemo z vsemi čutili.

Predvsem se to rado zgodi pri otrocih. Redkokdaj sem srečala otroka, ki mi je rekel, da mu v gozdu nekaj lepo diši ali pa da se mu zdi, da je slišal prav posebno ptičje petje – ne da bi ga na to opozoril učitelj. Prav gozd nam ponuja, da lahko spodbudimo vseh pet čutov pri učencih oziroma da spodbudimo tiste štiri, ki jih puščamo bolj ob strani. Pri tem pa si lahko pomagamo z – recimo temu – gozdnimi igrami.

TIP

Če želimo izpostaviti tip, je zelo primerna igra »vrvna pot«. Za to igro potrebujemo le vrv in nekaj predmetov, ki jih najdemo v gozdu. Vrv napeljemo okoli dreves, štorov, kamnov, grmovja in nanjo navežemo storže, palice, liste, kamne ... Če želimo zadevo nekoliko popestriti, pa na vrv obesimo tudi negozdne predmete, na primer žlico, žogico za namizni tenis, žepno svetilko in podobno. Učence do vrvne poti pripeljemo z zavezanimi očmi in jih z zavezanimi očmi pošljemo, da sledijo vrvi. Ko pridejo do konca, morajo opisati, kaj so na poti zatipali, in razložiti, kaj spada v gozd in kaj ne.

Foto: arhiv Doma Fara

SLUH

Če se želimo osredotočiti na sluh, vzemimo s seboj v gozd različne stvari, kot je na primer piščalka, ropotulja, vrečka z orehi ali kamenčki in podobno. Učence postavimo vsakega k svojemu

Foto: arhiv Doma Fara

drevesu, jim naročimo, da zamižijo in prisluhnejo zvokom v gozdu. Vsake toliko nekoliko od daleč zaropotamo z ropotuljo ali zapiskamo na piščalko. Učenci morajo ugotoviti, katere zvoke so slišali ter kateri spadajo v gozd in kateri ne. Nekoliko bolj zanimivo postane, ko morajo ugotoviti, kolikokrat so tuj zvok pravzaprav slišali.

VOH

Eno izmed čutil je tudi voh. Učence razdelimo v skupine, določimo vodjo skupine in mu zavežemo oči. Pod nos mu pomolimo različne gozdne predmete, kot je storž, sveže ali suho listje, strohnela veja, gozdno cvetje ... Nato mora ugotoviti, kateri predmet vonja. Člani skupine merijo čas. Nato se zamenjajo. Kdor je najhitrejši, si prisluži naziv gozdnega vohljača. Lahko tudi vsem zavežemo oči in celotna skupina vonja predmet. Merimo čas skupine, dokler skupaj ne ugotovijo predmeta. Tako dobimo več super gozdnih vohljačev.

OKUS

Najmanj izpostavljeno čutilo pri delu v gozdu je okus. Vendar lahko tudi to čutilo vpeljemo v delo učencev v gozdu. Za to so najbolj primerne iglice smreke ali še bolj iglice jelke. Vsak otrok naj poskusi zgristi iglico smreke ali jelke – le prežveči naj jo in jo izpljune. Nato mora vsak opisati, kakšen se mu je zdel okus. Zelo zanimivo pri tem je, da je večini učencev okus celo všeč!

Foto: arhiv Doma Fara

Pri vsaki igri lahko vsebino navežemo tudi na življenje živali v gozdu – morda nam lahko takšna igra služi kot uvod v bolj resno raziskovanje gozda. Verjetno ni potrebno veliko truda, da povežemo okus iglic s priljubljeno hrano jelenjadi ali vohljanje z izvrstnim vohom, ki ga ima večina gozdnih živali. Tako za učence postanejo vsebine bolj zanimive in razumljive, izkušnja pa nepozabna.

S takšnimi in drugačnimi igrami lahko pri učencih spodbudimo uporabo vseh čutov in jim tako ponudimo največ, kar lahko v gozdu izkusijo.

Maja Klarič

ŠKARJICE BRUSIM

Otroku igrača, pa naj bo še tako privlačna in zelena, ne pomeni veliko, če nima družbe, s katero bi lahko ob igranju užival. Človek je socialno bitje in potrebuje družbo, še posebno pri igri. Da se dobro počuti, se z veseljem vključuje v družbo in uživa v igri z vrstniki, zadostujeta že narava in prijatelji. Današnji otroci se v svojem bistvu ne razlikujejo od otrok pred časom hitrega tehnološkega napredka. To se vedno znova prepričam, ko jim predstavim igro »škarjice brusim«. Igra je preprosta, ne zahteva priprav in se jo lahko za sprostitev igramo tudi med učnim programom na prostem.

Igra: škarjice brusim

Potrebujemo le drevesa in dve paličici. Število dreves, ki »veljajo«, mora biti vedno za eno manjše, kot je število sodelujočih. Vsak otrok izbere svoje drevo, ki se ga mora dotikati s telesom. Otrok, ki nima svojega drevesa, vzame v roki dve paličici in ju drgne eno ob drugo, kot bi brusil. Tako stopi do enega izmed otrok in mu ponudi: »Škarjice brusim.« Otrok, ki se dotika svojega drevesa, mu odgovori: »Pojdite k ...«, in pove ime enega izmed otrok, ki imajo svoje drevo. Brusilec se odpravi k imenovanemu otroku, medtem pa morajo vsi ostali zamenjati svoje mesto oziroma drevo. To menjavo in tekanje od drevesa k drevesu lahko izkoristi brusilec in si pribori svoje drevo. Otrok, ki ostane brez drevesa, pa postane brusilec. Nato se igra nadaljuje kot že opisano. Zelo pomembno je, da se otroci drevesa dotikajo, ni pa pomembno, s katerim delom telesa.

Igra je namenjena tako razvedrilu, medsebojnemu spoznavanju, razvoju motoričnih sposobnosti kot spodbujanju natančnega opazovanja in zbranosti.

Če v okolici ni dovolj dreves, si lahko pomagamo tudi z drugimi naravnimi elementi (skala, štor, večji kamen, klopca, podrto deblo ...). Igro se tako lahko igramo na travniku ali v nezaraščenem gozdu, v primeru zelo slabega vremena pa tudi v malo večjem zaprtem ali pokritem prostoru.

Darja Benčina, prof.

Foto: Jernej Dolničar

Foto: Martin Kreč

GRAD KOSTEL

Kostel je hribovita pokrajina z malo ravnin na jugu naše države, ob levem bregu reke Kolpe. Pokrajina je dobila ime po znanem gradu Kostel, ki izhaja iz 13. stol. V preteklosti je menjal več lastnikov in nad pokrajino dominiral več kot 500 let. Za časa turških vpadov je prek Kostela vodila ena od najpomembnejših turških poti. Grad jim je kljuoval vse do leta 1578, ko so se ga Turki polastili z zvižajo in ga oropali. Leta 1809 so ga zaradi upora domačinov požgali francoski vojaki in ga niso več obnovili.

Znotraj utrjenega obzidja gradu se je razvilo naselje Trg s cerkvijo in več desetletij tudi s šolo. Grad z naselbinskim kompleksom se po velikosti v Sloveniji uvršča takoj za celjskim gradom. Je edini še vedno naseljen grajski kompleks v Sloveniji.

Grad Kostel zadnja leta postopoma obnavljajo. Pred njim so postavili gavage, na katerih je grajska gospoda v preteklosti izvajala smrtno kazni z obešanjem.

KAKO PA DRUGOD

CONISTON, ANGLIJA

V mesecu novembru sem se udeležila študijskega obiska v okviru evropskega programa CEDEFOP, ki ga v Sloveniji vodi Center Republike Slovenije za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja – CMEPIUS. Tega obiska se je udeležilo skupaj 11 udeležencev iz različnih evropskih držav. Naslov srečanja je bil The Value of Outdoor Learning for Active Citizenship and Sustainable Development.

Gostili so nas strokovnjaki z Wigan Councila, ki razpolagajo z dvema centroma za izobraževanje na prostem (outdoor center):

1. **Low Bank Ground** se nahaja v prečudovitem območju Lake Districta. Ima svojo čolnarno, pomol ter opremo za kanuizem, kajakaštvo in druge vodne športe.
2. **Hinning House** se nahaja v krasni dolini Duddon v bližini Scafell Pike, ki je najvišja gora v Angliji.

Centra imata na razpolago prekrasno naravno okolje: jezero, reke, soteske, hribe in gozdove, saj je v bližini gozdni rezervat Grizadele.

Oba centra ponujata visokokakovostne učne programe izobraževanja v naravi za otroke in mladino. Naj omenim samo nekatere glavne aktivnosti: kanuizem, kajakaštvo, orientacija, pohodništvo, gorsko kolesarjenje. Programi spodbujajo okoljsko ozaveščenost in trajnostni način življenja otrok in mladine. Spodbujajo tudi aktivno državljanstvo, zdravo življenje, aktivno in sodelovalno učenje ter osebno odgovornost do okolja.

Center zagotavlja programe za otroke in mladino. V centru so zaposleni učitelji, ki izvajajo program, velik poudarek pa namenjajo tudi sodelovanju z gostujočimi učitelji. Lahko se pohvalijo z dolgoletnimi izkušnjami pri izobraževanju v naravi. Programi so povezani z učnimi načrti, prilagojeni pa so potrebam različnih šol.

Velik poudarek v programih namenjajo odgovornemu ravnanju z okoljem. V okviru uporabe obnovljivih virov energije imajo v enem izmed centrov tudi solarne celice za ogrevanje vode, v drugem centru pa vetrni in sončni generator za potrebe pridobivanja električne energije v čolnarni. Posebnost je tudi zdrava prehrana. obroki so sestavljeni z dobro izbiro svežih proizvodov, pridobljenih na lokalni ravni, jedilniki pa vključujejo veliko sadja in zelenjave.

Za konec še misel otroka, ki krasi tudi jedilnico centra Low Bank Ground:

Menim, da smo na področju sodelovanja in timskega dela med sošolci v enem tednu dosegli več, kot bi bilo mogoče v več letih v razredu.

Mirjana J. Mori, prof.

MARJAN LISAC

Sem človek z veliko energije, po duši sem trmast in vedno pripravljen prevzeti pobudo, instinktiven in dinamičen. Včasih lahko ravno zaradi svoje impulzivnosti naredim napako. Pravijo, da me vse naštete lastnosti naredijo posebnega.

Foto: Marjan Lisac

Mladost sem preživel v Fari pri Kostelu, sedaj živim z družino v Kočevju. V CŠOD – Domu Fara – sem zaposlen od samega začetka delovanja doma leta 1998. Učence, ki pridejo v naš dom, popeljem skozi razne vsebine, kot so rafting, športno plezanje, lokostrelstvo, pohodništvo, taborniške veščine, hoja in tek na smučeh. Z njimi rad delim tudi svojo ljubezen do glasbe.

Od nekdaj mi je glasba velika ljubezen, saj sem zrasel z njo in je že od nekdaj doma v naši družini. Moj stari oče je bil prifarski muzikant, igral je na bugarijo, kitaro in bariton, stara mama je bila dolgoletna organistka v cerkvi, oče je eden izmed ustanovnih članov skupine Prifarski muzikanti (igra kitaro, berdo), sestra Maja poje z menoj v skupini Dupljak. Nastopal sem že od malih nog, v osnovni šoli, pri 14 letih sem začel peti v moškem

pevskem zboru, plesati in igrati v Folklorni skupini Kostel, katero sem tudi vodil. Še danes pojem v cerkvenem pevskem zboru v domači cerkvi pri Fari. Sem tudi predsednik Kulturnega društva Fara in predsednik sveta OI JSKD – Kočevje, saj mi je ljubiteljska kultura že od nekdaj pri srcu.

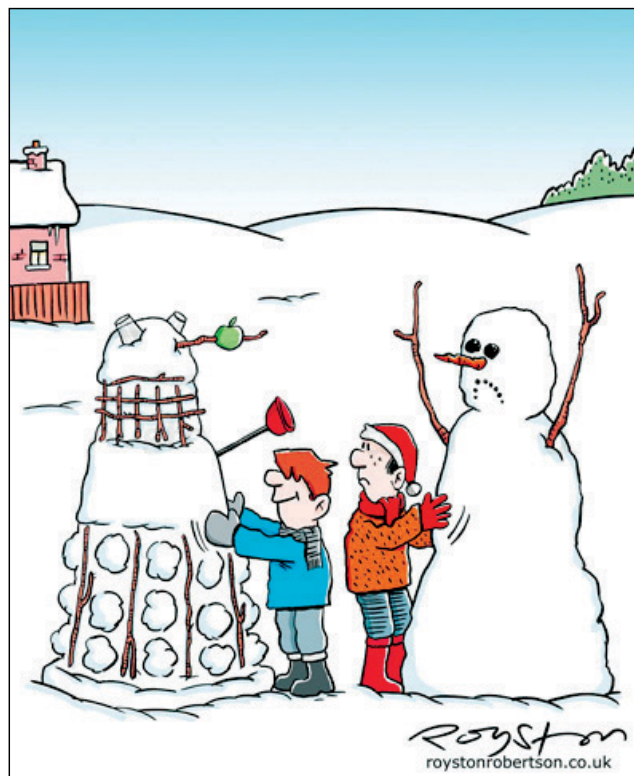
Zrasel sem ob zvokih Parnega Valjka, Plavega orkestra, Bajage, Oliverja Dragojevića, Beatlesov, U2, Josipe Lisac, na račun katere se že od mladosti rad pohecem, da je moja teta, ha, ha, velikokrat s to izjavo peljem koga na tanek led.

Po naravi sem velik veseljak, in kar ni najboljše, imam prevelik apetit. Po hrani namreč, da ne bo pomote. Všeč so mi pesmi, ki so odraz moje duše in razpoloženja. Sodelovanje s skupino DUPLJAK mi pomeni uresničitev mladostnih sanj, saj sem si vedno želel imeti ansambel, kjer bi igrali in peli večglasno. Prav zato vsakemu podam osebno izkušnjo.

Če verjameš v sanje in si za njih pripravljen tudi tvegati in veliko delati, se ti bodo uresničile. In meni so se – skupaj z Dupljaki.

Marjan Lisac

Za kratek čas

ZIMSKE AKTIVNE POČITNICE

ZIMSKE POČITNICE

Dom Kavka,
20.2. – 25.2.2011

Dom Fara,
20.2. – 25.2.2011

Dom Trilobit,
20.2. – 25.2.2011

Informacije in prijava na
www.csod.si.

Prijave že zbiramo.

Foto: Jože Uršej

*Ob koncu leta čas vladar
nakloni naj vsakomur kak dar:
nekomu prijateljstvo pravo,
spet drugemu življenje zdravo,
vsem pa obilo notranjega miru in
vedrine, ki naj nikdar ne mine.*

*Da bi v letu, ki prihaja, mir imeli,
srečo, ležoto in zadovoljstvo doživeli
z glavno v naravi,
s šolo v naravi.*

*Vesele božične praznike
in srečno novo leto 2011 vam želim*

direktor Matjaž Zajelčnik s sodelarci